

CURE **(the Work)** **in Z33**

Wat maakt het werk bij jou los?
We horen graag je ervaringen
via @z33be #z33be

Inleiding

De Amerikaanse kunstenaar Sam Lewitt (1981) onderzoekt de verspreiding van goederen en kapitaal in de wereldeconomie. Voor zijn eerste Belgische solotentoonstelling vertrekt hij van de recente sluiting en sloop van Ford Genk, vroeger een belangrijke werkgever in de regio.

Terwijl de gebouwen van Ford Genk werden gesloopt, begon de bouw van de nieuwe vleugel van Z33 in het naburige Hasselt. Lewitt herwerkt deze economische verandering. Hij zet een nieuwe productielijn voor bouwstenen op in Z33 met elementen van de gesloopte fabriek en grond van de Ford-site in Genk. De verschillende fases van het productieproces – het samendrukken, uitharden en stapelen – worden gescheiden door deuren en dekzeilen van de voormalige fabriek. Deze gefaseerde manier van presenteren roept vragen op over het ‘werk’. Is het een activiteit of een product?

Ontmoet

Sam
Lewitt

“Het werk weerspiegelt,
verdicht en omlijnt de
infrastructuur.”

Sam Lewitt

Sam Lewitt haalt vaak industriële technieken en infra-structuren uit hun oorspronkelijke omgeving om ze elders te herschikken. De vraag die je hierbij kan stellen is of dingen van functie en betekenis veranderen als ze een andere plek krijgen?

Kapitaal is onzichtbaar maar geeft alles vorm, ook in de kunst. Lewitt plaatst Z33 middenin de kapitaalstromen die de regionale en internationale economie veranderen. Op die manier toont hij de plaats van kunst in de maatschappij.

Sam Lewitt stelde al tentoon op de Frieze Art Fair in Londen (2018) – met een opdracht voor BMW Open Work – en de Biënnale van Venetië (2017). In 2015 reisde zijn solotentoonstelling *More Heat Than Light* van CCA Wattis Institute in San Francisco naar Kunsthal Basel, en tot slot onder de titel *Less Light Warm Words* naar het Swiss Institute in New York (2016). Zijn werk is ook terug te vinden in verschillende collecties, zoals die van het Whitney Museum of American Art, het MoMA in New York en het Centre Georges Pompidou in Parijs.

Grond als grond- stof?

“De krachten die schuilgaan achter het werk zijn ook aanwezig in de vorm en structuur van het werk.”

Sam Lewitt

In *CURE (the Work)* wordt grond van de Ford-site omgezet in bouwstenen. Elke zaal toont een andere stap in dit productieproces. Die versnipperde presentatie kan je lezen als een weerspiegeling van onze huidige economie. Zo zie je dat industriële productie steeds vaker wordt uitbesteed en gedecentraliseerd.

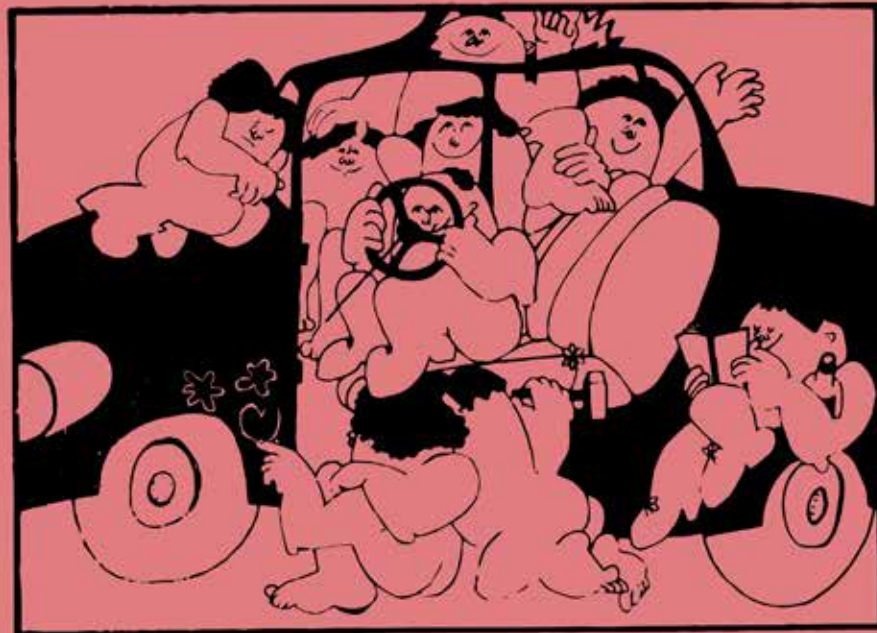
Dat was ook in 2014 bij Ford Genk het geval. Toen verhuisde de productie van Genk naar Valencia om de kosten te drukken. Vervolgens startten de plannen om het oude fabrieksterrein om te bouwen tot een logistiek knooppunt. Die beweging zie je wereldwijd terugkomen. Industriële activiteiten verhuizen naar lageloonlanden en worden vervangen door logistieke diensten om de kosten voor materiaal, transport en arbeid te drukken.

De twee draagbare steenmachines in zaal 4 zijn extreme voorbeelden van die economische logica. Deze apparaten zijn ontworpen voor de woningbouw in zogenaamde ontwikkelingslanden met het doel om de kosten van ontwikkelingshulp te verminderen. De machines maken het mogelijk om lokale grond te gebruiken voor de bouw van huizen en wegen. Toekomstige huiseigenaars kregen hiermee een middel in handen om zelf een woonproject te realiseren. Op die manier kon een werkloze bevolking deelnemen aan het economische leven en veranderde de grond in een grondstof.

In Z33 roepen de steenmachines de vraag op hoe artistieke productie met een plaats verbonden is. De apparaten zijn bedoeld om lokale grond te verwerken, maar kunnen overal worden ingezet. Hierin verschilt het werk van Lewitt van site-specifieke kunst. Die kunst is gemaakt voor één bepaalde plaats. De Genkse Ford-site – een toekomstig logistiek knooppunt – is echter al verbonden met tal van andere plaatsen in binnen- en buitenland. Lewitt gebruikt deze plek als een ruwe grondstof die wordt verwerkt in de tentoonstellingszalen.

SOLIDARITY MOTOR BULLETIN 1. FORD STRUGGLE 73

ANTWERP · GENK · BORDEAUX · COLOGNE · MELBOURNE · AMSTERDAM

5p

Solidarity Motor Bulletin 1. Ford Struggle 73 (1974)

Werk of kunst- werk?

CURE (the Work) integreert industriële elementen van de gesloopte Fordfabriek in het gebouw van Z33. Ze omkaderen de steenmachines die in de tentoonstellingszalen grond omzetten naar bouwmaterialen. De combinatie van deze elementen suggereert een samensmelting van verschillende vormen van productie.

Massaproductie en productie door de massa

Ford introduceerde een revolutionaire methode voor massaproductie: het Fordisme. Al het werk werd opgedeeld in taken die iedereen afzonderlijk en herhaaldelijk kon uitvoeren. Het bandwerk was geboren en er bleef nog weinig vrijheid voor fabriekswerkers over. Protest bleef dan ook niet uit. In de jaren zestig promoveerde de Italiaanse 'Operaïsme' beweging het idee om je als werknemer tegen de loonarbeid te verzetten. Pamfletten zoals het 'Solidarity Motor Bulletin' maakten de internationale verspreiding van dat gedachtengoed mogelijk. Zo leidde het o.m. tot de acties bij Ford Genk begin jaren zeventig, waar arbeiders hogere lonen en lagere productiesnelheden eisten. Het tempo van de machines oversteeg hun lichamelijke grenzen.

De steenmachines zijn daarentegen een voorbeeld van 'gepaste technologie'. De schaal van productie wordt aangepast aan de kracht en grootte van het menselijk lichaam. Zo heb je enkel armkracht nodig om de bouwstenen samen te drukken. Deze goedkope machines vervangen de massaproductie door 'productie door de massa'. Ooit ontworpen voor woningbouw in zogenaamde ontwikkelingslanden, werden ze later omarmd door kleinschalige initiatieven voor ecologische zelfvoorziening. De steenmachines dragen namelijk de belofte in zich dat gebruikers de vruchten van hun eigen arbeid kunnen plukken. Dat is een groot verschil met de tijd voor de ontdekking van steenkool in Genk. Toen trokken families uit de Maasvallei naar het Ruhrgebied om bakstenen te maken in veldovens. Toch konden ze zelf geen woning in baksteen veroorloven.

Artistieke en niet-artistieke arbeid

CURE (the Work) kadert de kunstinstelling als een plaats van materiële productie. Maar meestal wordt gedacht dat kunst geen materiële functie heeft. Dat idee komt voort uit het verschil tussen handenarbeid en intellectuele arbeid, zelf een gevolg van de arbeidsverdeling in onze maatschappij. Lewitt bemoeilijkt dit onderscheid door de kunstinstelling – een plek voor intellectuele reflectie – te betrekken bij de productie van bouwstenen. Artistieke en niet-artistieke arbeid vallen samen, waardoor de betekenissen van 'werk' binnen en buiten het kunstwerk verschuiven.

Praat met ons door

Z33 is een Huis voor Actuele Kunst, Design & Architectuur. We reflecteren met jou als bezoeker en met kunstenaars zoals Sam Lewitt over de maatschappelijke vragen van vandaag en morgen.

Zaken gezien die je bezoek nog aangener kunnen maken? We stellen je feedback op prijs. Ga in gesprek @z33be of stuur een e-mail naar hallo@z33.be.

Colofon

Kunstenaar
Sam Lewitt

Curator
Tim Roerig

Projectleider
Kurt Geraerts

Productie
Jesse Bas, Lennert Berx, Kobe Deckers,
Kurt Geraerts, Ali Osman Tugla, Piet Snoeckx,
Ronald Steegmans, Richard van den Reek,
Wim van Gestel, Djon Vanhout, Arne Verding,
Sacha Vermeulen

Communicatie
Veerle Ausloos, Jennifer Van Och

Publieksbemiddeling
Sophie Meers, Willem Vrancken

Tekst
Tim Roerig, Veerle Ausloos

Grafisch ontwerp
studio de Ronners

Dit is een uitgave van Z33. 1^e druk 2020.
Deze folder verscheen ter gelegenheid
van de tentoonstelling *CURE (the Work)*
(4 oktober 2020 – 3 januari 2021)
in Z33, Hasselt, België.

Met dank aan

Miguel Abreu Gallery, New York

Galerie Buchholz, Berlin / Köln / New York

De Vlaamse Waterweg nv

Genk Green Logistics:
MG Real Estate, Intervest Offices &
Warehouses, Group Machiels, DEME

Z33-Team

Met steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt

HASSELT
HEEFT
HET

dS De
Standaard

HET
BELANG
VAN
LIMBURG